

ATATÜRK ' TEN ÖZDEYİŞLER

CANSEVER TANYERİ

Cumhuriyetçilik

“ Bütün dünya bilsin ki, benim için bir taraflılık vardır; Cumhuriyet taraftarlığı, fikinsel ve sosyal inkılap taraftarlığı... Bu noktada yeni Türkiye toplumunda bir kişinin bile bunun dışında kalacağı düşünmek istemiyorum.” (1924)

“ Türk milletinin karakter ve adetlerine en uygun idare, Cumhuriyet idaresidir.” (1924)

“ Cumhuriyet yüksek ahlaki değer ve niteliklere dayanan bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir... Cumhuriyet idaresi, faziletli ve namuslu insanlar yetiştirir.” (1925)

Milliyetçilik

“ Türkiye halkı yüzyıllardan beri hür ve bağımsız yaşamış ve bağımsızlığı, yaşamın bir gereği olarak düşünmüş bir kavmin kahraman evlatlarıdır. Bu millet bağımlı yaşamamıştır. Yaşayamaz ve yaşayamayacaktır.” (1922)

“ Türkiye halkı ırksal veya dinsel ve kültürel yönden birleşmiş, bir diğerine karşı karşılıklı hürmet ve fedakarlık hisleriyle dolu ve kaderi, geleceği ve menfaatleri ortak olan bir toplumdur.” (1922)

“ Dünyanın gidişinde soylu ulusumuza düşen yüce görevlerin yerine getirilmesine çalışacağız. Bu görevler uygarlık ve insanlık ailesinde Türk ulusunun yaraşık olduğu yüksek saygınlığını ve yerini korumasına ve yükseltmesine hizmet edecektir. Gereğinde yurt için bir tek birey gibi bütün halinde kesin karar ile çalışmasını bilen bir ulus elbette büyük geleceğe hak kazanmış ve aday olan bir ulustur.” (1927)

Halkçılık

“ Bizim görüşümüz - ki halkçılıktır - kuvvetin, kudretin, egemenliğin, idarenin doğrudan doğruya halka verilmesidir, halkın elinde bulundurulmasıdır. Yine şüphe yok ki, bu dünyanın en kuvvetli bir esası, bir ilkesidir. ” (1920)

“Bizim hükümet şeklimiz tam bir demokrat hükümettir. Ve lisanımızda bu hükümet, halk hükümeti olarak ifade edilir. ” (1922)

“ Bizim halkımız çıkarları birbirinden farklı sınıf halinde değil, aksine varlıkları ve çalışmalarının sonuçları birbirine lazım olan sınıflardan ibarettir.” (1923)

Devletçilik

“ Milli gelirin dağılımında, daha mükemmel bir adalet ve emek sarf edenlere daha yüksek refah sağlanması; milli birliğin korunması için şarttır. Bu şartı daima göz önünde tutmak, milli birliğin temsilcisi olan devletin önemli vazifesidir.” (1929)

“ Bireysel çalışma ve çabayı temel tutmakla birlikte, elden geldiğince az zaman içinde ulusu gönence ve ülkeyi bayındırlığa erdirmek için ulusun genel ve yüksek çıkarlarının gerektirdiği işlerde, özellikle iktisat alanında devleti edimli olarak ilgili ve etkin kılmak.” (1931)

Laiklik

“ Artık Türkiye, din ve şariat oyunlarına sahne olmaktan çok yüksektir. B u gibi oyuncular varsa, kendilerine başka taraflarda sahne arasınlar.” (1924)

“ Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Tüm yurttaşların vicdan, ibadet ve din özgürlüğünü de demektir.” (1930)

“ Din ve mezhep herkesin vicdanına kalmış bir iştir. Hiçbir kimse hiçbir kimseyi, ne bir din ne de bir mezhebi kabul etmeye zorlayabilir. Din ve mezhep hiçbir zaman politika aleti olarak kullanılamaz .” (1930)

İnkılapçılık

“ Her türlü yükselme ve gelişmeye kabiliyetli olan milletimizin sosyal ve fikri inkılap adımlarını kısaltmak isteyen engeller mutlaka ortadan kaldırılmalıdır.” (1924)

“ İnkılabın temellerini her gün derinleştirmek, kuvvetlendirmek lazımdır.” (1925)

“ Türk milletini son asırlarda geri bırakmış olan müesseseleri yı karak yerlerine milletin en yüksek medeni gereklere göre ilerlemesini sağlayacak yeni müesseseleri koymak olmaktadır.” (1933)

Ulusal Egemenlik ve Bağımsızlık

“ Türkiye halkı yüzyıllardan beri özgür ve bağımsız yaşamış ve bağımsızlığı yaşamsal bir gereklili k saymış bir ulusun yiğit çocuklarıdır. Bu ulus bağımlı yaşamamıştır. Yaşayamaz ve yaşamayacaktır. ” (1922)

“ ... Türkiye Cumhuriyetinde ve Türkiye devletini kuran Türkiye halkında taçlı yoktur, diktatör yoktur. Taçlı yoktur ve olmayacaktır. Çünkü olamaz. ” (1923)

“ Tutsak olmak istemeyen bir ulusu tutsaklığı altında tutabilecek denli güçlü zorbalar artık bu dünya yüzünde kalmamıştır. Türk ulusu son savaşlarıyla, özellikle burada kazandığı utku ile, gösterdiği direnç ve irade ile, bilinen bu gerçekleri de bir kez daha tarihe çelik kalemle kazmış bulunuyor.” (1924)

Dış Siyaset

“ Dış siyaset bir toplumun iç bünyesi ile sıkı şekilde ilgidir. Çünkü iç bünyeye dayanmayan dış siyasetler daima mahkum kalırlar. Bir toplumun iç bünyesi ne kadar kuvvetli, meti n olursa, dış siyaseti de o oranla sağlam ve dayanıklı olur.” (1923)

“ Komşuları ile ve bütün devletlerle iyi geçinmek Türkiye siyasetinin esasıdır.” (1930)

Uygarlık

“ Ülke kesinlikle çağdaş, uygar ve yenileşmiş olacaktır. Bizim için bu, yaşam davasıdır. Bütün özverimizin verimli olması buna bağlıdır. Türkiye, ya yeni düşünceyle donanmış namuslu bir yönetim olacaktır, ya da olmayacaktır. Halk ile çok değinmişimdir. O temiz yığın, bilmezsiniz, ne denli yenileşme yanlısıdır.” (1923)

“ Artık duramayız, kesinlikle ileri gideceğiz. Geriye ise hiç gidemeyiz. Çünkü ileri gitmeye mecburuz. Millet açıkça bilmelidir. Medeniyet öyle kuvvetli bir ateştir ki, ona ilgisiz kalanları yakar ve yok eder.” (1925)

Ekonomi

“ Hayat demek ekonomi demektir. Yaşayabilmek için mutlaka tutumlu olmalı.” (1923)

“ Ekonomik teşkilat, teknik temeller üzerine yerleşerek yükseldikçe, yurdun verimi çok daha fazla artmış olacaktır. Ancak, bütün özenimizi vererek vatanın teşkilatlanması hızını artırmak gerekir.” (1935)

İnsan Hakları ve Evrensellik

“ Hürriyet olmayan bir memlekette ölüm ve yok olma vardır. Her ilerlemenin ve kurtuluşun anası hürriyettir.” (1906)

“ Hürriyet ve bağımsızlık benim karakterimdir. Ben milletimin ve büyük atalarımın en kıymetli miraslarından olan bağımsızlık aşkı ile yaratılmış bir adamım.” (1921)

“ İnsanları mutlu edecek tek vasıta, onları birbirlerine yaklaştırarak, onlara birbirlerine sevdirecek, karşılıklı maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamaya yarayan hareket ve enerjidir.” (1931)

Barış

“ Bizim barış ülküsüne ne denli bağlı olduğumuz, bu ülkünün güvenlik altına alınmasındaki dileğimizin ne denli temelli bulunduğunu açıklamayı gerek görmüyorum.” (1935)

“ Eğer devamlı barış isteniyorsa kitlelerin durumlarını iyileştirecek uluslararası tedbirler alınmalıdır. Tüm insanlığın refahı, açlık ve baskının yerine geçmelidir. Dünya vatandaşları kıskançlık, açgözlülük ve kinden uzaklaşacak şekilde eğitilmelidir.” (1935)

Eğitim

“ Okulun vereceği ilim ve fen sayesinde ki Türk milleti, Türk sanatı, ekonomisi, Türk şiir ve edebiyatı bütün güzellikleri ile gelişir.” (1922)

“ Bir milleti ya hür, şanlı, yüce bir sosyal toplum halinde yaşatan veya bir milleti esaret ve sefaletle terk eden terbiyedir... Yeni Türk Cumhuriyetinin yeni nesle vereceği terbiye, milli terbiyedir.” (1924)

“ Milli eğitimde, süratle yüksek bir seviyeye çıkacak olan bir milletin, hayat mücadelesinde maddi ve manevi bütün kudretlerin artacağı muhakkaktır. ” (1928)

Bilim ve Teknoloji

“ Taassup cahilliğe dayanır. Bundan dolayı taassubu olan cahildir. İlim mutlaka cahilliği yener, o halde halkı aydınlatmak lazımdır.” (1923)

“ Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, başarı için en gerçek yol gösterici ilim, fendir. İlim ve fennin dışında yol gösterici aramak gaflettir, cahilliktir, doğru yoldan sapmaktır.” (1924)

Hukuk

“ Her şey kanun yapmaktan ibaret değildir. Aksine her şey o kanunları uygulamak ve uygulattırmaktan ibarettir. Uygulayan, yerine getiren, daima karar verenden daha kuvvetlidir.” (1920)

“ Bugünün ihtiyaçlarına uygun kanun yapmak ve onu iyi uygulamak refah ve ilerleme sebeplerinin en önemlilerindedir.” (1925)

Askerlik

“ Memleketin genel hayatında orduyu siyasetin dışında tutmak prensibi, Cumhuriyetin daima dikkat ettiği bir esas noktadır.” (1924)

“ Ordumuz, Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin, Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir ifadesidir.” (1927)

Kültür ve Tarih

“Tarih yazmak tarih yapmak denli önemlidir. Yazan yapana bağlı kalmazsa, değişmeyen gerçek insanlığı şaşırtacak bir nitelik alır.” (1931)

“ Asıl uğraşmaya mecbur olduğumuz şey, analarımızın ve atalarımızın oldukları gibi, yüksek kültürde ve yüksek fazilette dünya birinciliğini tutmaktır.” (1932)

“ Türk çocuğu atalarını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için ken dinde kuvvet bulacaktır.” (1935)

Türk Dili

“ Türk dili zengin, geniş bir dildir. Her kavramı ifade kabiliyeti vardır. Yalnız onun bütün varlıklarını aramak, bulmak, toplamak onlar üzerinde çalışmak lazımdır.” (1930)

“ Türk dilinin, kendi benliğine, aslındaki güzellik ve zenginliğe kavuşması için, bütün devlet teşkilatımızın dikkatli, ilgili olmasını isteriz. ” (1932)

Din

“ Bizim dinimiz, milletimize hakir, miskin ve zelil olmaya tavsiye etmez. Aksine Allah’ da Peygamber de insanların ve milletlerin yücelik ve şerefini muhafaza etmelerini emrediyor.” (1923)

“ Büyük dinimiz çalışmayanın insanlıkla ilgisi olmadığını bildiriyor. Kimi kimseler çağdaş olmayı kafir olmak sanıyorlar. Asıl dinsizlik onların bu sanısıdır.” (1923)

Gençlik ve Spor

“ Gençler, vatanın bütün ümit ve geleceği size genç nesillerin anlayış ve enerjisine bağlanmıştır.” (1919)

“ Gençler! Cesaretimizi kuvvetlendiren ve devam ettiren sizsiniz. Siz almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile, insanlık meziyetinin, vatan sevgisinin, fikir hürriyetinin en kıymetli sembolü olacaksınız. Ey yükselen yeni nesil! Gelecek sizindir. Cumhuriyeti biz kurduk; onu yükseltecek ve devam ettirecek sizsiniz.” (1924)

“ Spor, yalnız beden yeteneğinin bir üstünlüğü sayılamaz. Anlayış ve zeka, ahlak da bu işe yardım eder.” (1930)

Güzel Sanatlar

“ Efendiler: hepiniz milletvekili olabilirsiniz, bakan olabilirsiniz, dahası Cumhurbaşkanı olabilirsiniz. Ama sanatçı olamazsınız. Yaşamlarını büyük bir sanata adayan çocukları sevelim...” (1930)

“ Güzel sanatlarda başarı bütün inkılapların başarılı olduğunun en kesin delilidir. Bunda başarılı olamayan milletlere ne yazıktır. Onlar, bütün başarılarına rağmen medeniyet alanında yüksek insanlık sıfatıyla tanınmaktan daima yoksun kalacaklardır.” (1936)

Basın

“ Basına hiçbir şekilde hükmedilmez ve baskı altında tutulamaz.” (1923)

“ Gazeteciler Türkiye dahilinde milletin fikrini aydınlatma ve kamuoyuna açık bir şekilde oluşturma çalışmalarında tamamen serbest olmalıdır.” (1923)

Aile

“ Kadın meselesinde cesur olalım. Kuruntuyu bırakalım... açılınlar, onların zihinlerini ciddi ilimler ve fen ile süsleyelim. Namusu, bilimsel ve sağlıklı bir şekilde açıklayalım. Şeref ve gurur sahibi olmalarına birinci derecede önem verelim. ” (1918)

“ Medeniyetin esası, ilerlemenin ve kuvvetin temeli, aile hayatındadır. ” (1924)

KAYNAKÇA

Atatürkçülük I, Hazırlayan: Genelkurmay Başkanlığı, İstanbul 1988.

Sami N. Özerdim, Atatürkçünün Elkitabı, Ankara 1981.